

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت خبر

گاه‌شمار مهم‌ترین تحولات، اظهارات و موضع‌گیری‌ها

درباره روند اجرایی برجام (۴۱)

(مقطع بررسی: ۹۵/۰۵/۰۵ تا ۹۵/۰۵/۱۱)

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب‌سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

– گروه تلگرام پژوهش خبری صداوسیما <https://telegram.me/pajooheshkhabar>

پژوهشگر: مرتضی هوشیار

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه
	نکات برجسته
۳.....	الف - گاه‌شمار مهم‌ترین تحولات مرتبط با روند اجرایی برجام
۵.....	ب - گاه‌شمار اظهارات شخصیت‌های داخلی درباره برجام
۷.....	ج - گاه‌شمار اظهارات و ادعاهای مطرح شده از سوی مقامات گروه ۵+۱ و آژانس بین‌المللی اتمی (درباره برجام)
۸.....	د - رصد روند اجرایی برجام از منظر الزامات نه‌گانه رهبر معظم انقلاب
۱۰.....	هـ - بررسی پیامدهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اجرایی برجام
۱۱.....	تحلیل و جمع‌بندی مهم‌ترین اظهارات و اقدامات مقامات جمهوری اسلامی ایران، آمریکا، اروپا و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پس از برجام؛

بسمه تعالی

■ مقدمه

۲۳ مرداد ۸۱ نقطه عطف مهمی در تاریخ فعالیت‌های هسته‌ای ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی به‌شمار می‌آید. در پی بزرگنمایی و حتی دروغ‌گویی‌های منافقین با بهره بردن از ظرفیت‌های نظام رسانه‌ای استکبار منافقین توانستند هجمه سازمان یافته‌ای به این بهانه در سطح گسترده‌ای علیه ایران اسلامی تدارک ببینند، بر این اساس پرونده هسته‌ای ایران که پیش از انقلاب در سال ۱۳۲۹ کلید خورده بود و با تأسیس سازمان انرژی اتمی و امضای قرارداد ساخت نیروگاه بوشهر شکل جدی گرفته بود، وارد دوران جدیدی در حیات خود شد.

از آن تاریخ تاکنون پرونده هسته‌ای ایران شاهد فراز و نشیب‌های زیادی بود، به گونه‌ای که در دوره دبیری شورای عالی امنیت ملی آقای روحانی (۸۲/۷/۱۳ تا ۸۴/۵/۲۴) پرونده هسته‌ای ایران شاهد صدور بیانیه سعدآباد و امضاء توافقنامه بروکسل و پاریس و در نهایت تعلیق داوطلبانه فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی بود. اما عدم پایبندی غرب به تعهدات خود باعث شد ایران در اردیبهشت ۸۴ فعالیت‌های هسته‌ای خود را از سر بگیرد. در دوره دبیری آقای لاریجانی نیز پرونده هسته‌ای ایران شاهد چند نوبت مذاکره و در نهایت تنظیم جدول زمانی برای پاسخگویی به پرسش‌های آژانس (مدالیته) بود. این پرونده در دوره آقای دکتر جلیلی نیز سه دور مذاکره در ژنو، دو دور مذاکره در استانبول، یک دور مذاکره در بغداد، مسکو و در نهایت دو دور مذاکره در آلمانی و فریز در برابر فریز و پذیرش پیشنهاد ایران برای شکل‌گیری همکاری میان ۷ کشور را تجربه کرد.

با روی کار آمدن دولت یازدهم، مأموریت مذاکرات و حل و فصل پرونده هسته‌ای به وزارت امور خارجه انتقال یافت. حاصل این مأموریت، مذاکرات سخت و فشرده ۲۲ ماهه بود که در ۳ آذر ۹۲ توافق ژنو با عنوان « برنامه اقدام مشترک » و در ۱۳ فروردین ۹۴ بیانیه لوزان قرائت شد تا اینکه پس از نه دور مذاکرات سخت و فشرده و چندین تمدید در تاریخ ۲۳ تیر ۹۴ بیانیه جمع‌بندی مذاکرات مبنی بر دستیابی به توافق جامع (برجام) توسط مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و طرف ایرانی قرائت شد. شورای امنیت سازمان ملل نیز تنها با گذشت شش روز از دستیابی به توافق جامع، قطعنامه ۲۲۳۱ را در تأیید دستیابی به برجام تصویب نمود. برجام در ادامه پس از ۶۰ روز بررسی و مجادلات طولانی به تصویب مجلسین آمریکا (سنا و نمایندگان) رسید. سپس برنامه جامع اقدام مشترک پس از بررسی‌های کارشناسی مفصل در مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۹۴/۷/۲۱ تصویب و فردای آن روز از سوی شورای نگهبان به تأیید رسید. رهبر معظم انقلاب نیز در تاریخ ۹۴/۰۷/۲۹ ضمن نامه‌ای به رئیس جمهوری که حاوی الزامات نه‌گانه در اجرای برجام بود، برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) را با عنایت به طی مراحل مختلف برای اجرا ابلاغ فرمودند. بولتن حاضر نگاهی تفکیکی - تحلیلی دارد به خبرها و مواضع موافقان و مخالفان برجام در ایران و اعضاء گروه ۵+۱، پس از انتشار بیانیه و تصویب برجام در مجالس ایران و آمریکا، فراز و فرود خبرها و اقدامات اجرایی برجام. بر این اساس جریان و جهت روند برجام از سوی طرفین قابلیت ارزیابی یافته و در برنامه سازی‌ها و گزارش‌های خبری می‌تواند مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

- ❖ افزایش صادرات نفت ایران به کشورهای آسیایی..؛
- ❖ تاکید سخنگوی انرژی اتمی ایران بر نقش آمریکا در افشای خبر محرمانه آژانس انرژی اتمی ..؛
- ❖ دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه داری آمریکا مجوز پرواز هواپیماهای ساخت این کشور به ایران را صادر کرد ..؛
- ❖ حمایت اتحادیه اروپا از الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی ..؛
- ❖ رهبر معظم انقلاب: برجام، به عنوان یک تجربه، بی‌نتیجه بودن مذاکره با آمریکایی‌ها، بدعهدی آنها و ضرورت بی‌اعتمادی به وعده‌های آمریکا را بار دیگر ثابت کرد ..؛

الف - گاه‌شمار مهم‌ترین تحولات مرتبط با روند اجرایی برجام

ردیف	تاریخ	رویداد، بهانه یا تحول مهم خبری	توضیحی مختصر دربارهٔ رویداد، بهانه یا تحول مهم خبری	کلید واژه‌ها ^(۱)	منبع رسانه‌ای
۱	چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶	دستور بازنگری در توافق ایران با FATF	براساس اطلاعات دریافتی مقرر شده ایران مجدداً این توافق را مورد بررسی بیشتر قرار دهد تا از آسیب‌های احتمالی به کشور در جریان این توافق جلوگیری شود. بر همین اساس، مقرر شده که مذاکراتی با طرف‌های خارجی برای اصلاح این توافق در جهت اصلاح منافع ملی صورت گیرد. کارگروه اقدام مالی (FATF)، مجموعه سیاست‌گذار پرنفوذی است که نکاتی در قالب توصیه در حوزه مبارزه با پول‌شویی و مبارزه با تأمین مالی تروریسم ارائه می‌کند.	۹	خبرگزاری تسنیم
۲	پنجشنبه ۹۵/۰۵/۰۷	افزایش صادرات نفت ایران به کشورهای آسیایی	بلومبرگ در مطلبی نوشت: افزایش صادرات نفت خام ایران به کشورهای آسیایی بی‌انگتر تحقق اهداف این کشور برای بازپس‌گیری جایگاه سابق خود در بازارهای نفتی جهان است. در نیمه نخست سال جاری میلادی و پس از لغو بخشی از تحریم‌های ایران، صادرات نفتی کشورهای حوزه خلیج فارس به مصرف‌کنندگان عمده طلای سیاه در جنوب شرق آسیا، افزایش یافت. گزارش‌ها و اطلاعات بدست آمده نشان می‌دهد در این مدت ۶ ماهه، واردات نفتی ژاپن و هند به ترتیب ۲۸ و ۶۳ درصد افزایش یافته است. همچنین افزایش واردات نفتی کره جنوبی و چین نیز به ترتیب ۵۰ و ۲/۵ درصد بوده است.	۹-۴	باشگاه خبرنگاران
۳	شنبه ۹۵/۰۵/۰۹	تاکید بر نقش آمریکا در افشای خبر محرمانه آژانس انرژی اتمی	آمریکا پشت پرده افشای سند همکاری ایران و آژانس؛ بهروز کمالوندی سخنگوی سازمان انرژی اتمی: مشخصاً دولت آمریکا با توجه به شرایط انتخاباتی که دارد، این اقدامات را انجام می‌دهد. البته آژانس هم برای حفظ اطلاعات محرمانه خود در قراردادهای منشورها و پروتکل‌ها ساز و کار خاص خود را دارد اما این نهاد همچون شورای امنیت تحت تاثیر قدرت‌های سیاسی است.	۱۶-۱۲	باشگاه خبرنگاران

۱- کدهای کلید واژه:

- ۱- بازرسی‌ها ۲- تحریم‌ها ۳- برگشت‌پذیری تحریم‌ها (مکانیسم ماشه) ۴- فرایند اجرایی برجام ۵- ادامه فعالیت‌های مهم هسته‌ای ایران ۶- رویکرد مثبت به توافق هسته‌ای ۷- رویکرد انتقادی به توافق هسته‌ای
 ۸- ادعای تداوم سیاست‌های توسعه‌طلبانه ایران در منطقه ۹- پیامدهای برجام ۱۰- الزامات نه گانه و فرآیند اجرایی ۱۱- الزام آور نبودن (نامعتبر بودن) برجام ۱۲- سیاست‌های خصمانه واشنگتن در برابر تهران
 ۱۳- لغو و توقف تحریم‌ها ۱۴- پایبندی ایران به تعهدات برجامی خود ۱۵- پایبندی غرب به تعهدات برجامی خود ۱۶- انتقاد از رفتار واشنگتن در برجام

ردیف	تاریخ	رویداد، بهانه یا تحول مهم خبری	توضیحی مختصر درباره رویداد، بهانه یا تحول مهم خبری	کلید واژه‌ها ^(۱)	منبع رسانه‌ای
۴	شنبه ۹۵/۰۵/۰۹	صدور مجوز پرواز موقت هواپیماهای ساخت آمریکا به ایران	دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا مجوز پرواز هواپیماهای ساخت این کشور به ایران را صادر کرد. دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا مجوزی صادر کرده که به هواپیماهای ساخت آمریکا اجازه «توقف موقت» در ایران را می‌دهد. خبرگزاری رویترز نوشته این مجوز به شرکت‌های خارجی مانند لوفت هانزا آلمان، ترکیش ایرلاینز و دیگر شرکت‌های هواپیمایی اجازه می‌دهد با هواپیماهای ساخت آمریکا یا هواپیماهای دارای قطعات آمریکایی به ایران پرواز کنند.	۹-۱۳	خبرگزاری فارس
۵	یکشنبه ۹۵/۰۵/۱۰	حمایت اتحادیه اروپا از الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی	فدریکا موگرینی مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در پی بازگشت هیأت اقتصادی و گمرکی اتحادیه اروپا از تهران با صدور بیانیه‌ای از الحاق جمهوری اسلامی ایران به سازمان جهانی تجارت حمایت کرد. هیأت اتحادیه اروپا که به منظور بررسی راه‌های توسعه همکاری اقتصادی و گمرکی به ایران سفر کرده بود با مسئولان گمرک کشورمان دیدار و گفت‌وگو کرد.	۱۳-۹	خبر آنلاین
۶	دوشنبه ۹۵/۰۵/۱۱	انتقاد رهبر معظم انقلاب از بدعهدی آمریکا در برجام	برجام، به عنوان یک تجربه، بی نتیجه بودن مذاکره با آمریکایی‌ها، بدعهدی آنها و ضرورت بی اعتمادی به وعده‌های آمریکا را بار دیگر ثابت کرد و نشان داد راه پیشرفت کشور و بهبود وضع زندگی مردم، توجه به داخل است. آیا پس از ۶ ماه (از اجرای برجام) هیچ تأثیر ملموسی در زندگی مردم دیده می‌شود؟ مشکلات معیشتی مردم دغدغه عمیق و مستمر من است/ این مشکلات را که دیگر نمی‌شود با ارتباط با آمریکا و اروپا حل کرد و جهان در حال مانع تراشی برای ایران هستند.	۱۲-۱۶	پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری
۷	دوشنبه ۹۵/۰۵/۱۱	اظهارات روحانی درباره برجام و تحریم	وقتی تحریم بود عزت نبود، لذا برجام برای ما عزت آورد، برجام یعنی برداشتن زور و تحمیل؛ یعنی آزاد کردن اراده یک ملت. عزت ما در سایه اراده ملت بوده، اراده ما در سایه سیاست درست و سیاست درست در سایه خردورزی است؛ نه شعاردهی.	۶	باشگاه خبرنگاران

ب - کاهشمار اظهارات شخصیت‌های داخلی دربارهٔ برجام

ردیف	تاریخ	مقام بیان کننده	موضوع محوری	اظهارات مطرح شده	منبع رسانه‌ای
۱	سه‌شنبه ۹۵/۰۵/۰۵	حجت الاسلام والمسلمین مجتبی ذوالنور، رئیس کمیته هسته‌ای مجلس	درز اطلاعات محرمانه اتمی ایران از آسوشیتدپرس	در بررسی اجمالی صورت گرفته، مشخص می‌شود که مطلب خاص و جدیدی در این گزارش وجود ندارد و محتوای آن، همان مطالبی است که در گذشته و در میان رسانه‌ها مطرح شده است.. وقتی مطالب محرمانه را در اختیار نامحرم قرار می‌دهیم و به او اعتماد می‌کنیم، این اتفاقات قابل تصور است. هزینه درز اسناد محرمانه هسته ای باید افزایش یابد..	باشگاه خبرنگاران
۲	چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶	مجید تخت‌روانچی، عضو تیم مذاکره کننده هسته‌ای	برجام در یک سالگی	مقداری از این مشکلات بر می‌گردد به این‌که تحریم‌های دیگری هم به جز تحریم‌های مرتبط با موضوع هسته‌ای (تحریم‌های اولیه آمریکا) وجود دارد که باعث نگرانی برخی موسسات مالی اروپایی می‌شود که ما هم به آن منتقد هستیم و به آمریکایی‌ها هم این را گفته‌ایم که آنها بر اساس برجام باید فضای لازم را ایجاد کنند تا این نگرانی رفع شود و از دید ما این کار را انجام نمی‌دهند..	ایسنا
۳	چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶	محمدباقر نوبخت، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	اثرات برجام بر حوزه انرژی	رفع تحریم فروش نفت که تا میزان یک میلیون بشکه در روز کاهش یافته بود و برنامه تحریم‌ها تا رساندن این عدد به صفر بود، یکی از موارد گشایش بعد از برجام است که در ماه گذشته توانستیم روزانه ۲ میلیون و ۹۶۸ هزار بشکه نفت صادرات کنیم و بخشی از مطالبات نیز دریافت شد..	الف
۴	شنبه ۹۵/۰۵/۰۹	بهروز کمالوندی ، سخنگوی سازمان انرژی اتمی	تاکید بر نقش آمریکا در افشای خبر محرمانه آژانس انرژی اتمی	مشخصاً دولت آمریکا با توجه به شرایط انتخاباتی که دارد، این اقدامات را انجام می‌دهد. البته آژانس هم برای حفظ اطلاعات محرمانه خود در قراردادهای منشورها و پروتکل‌ها ساز و کار خاص خود را دارد اما این نهاد همچون شورای امنیت تحت تاثیر قدرت‌های سیاسی است..	باشگاه خبرنگاران

ردیف	تاریخ	مقام بیان کننده	موضوع محوری	اظهارات مطرح شده	منبع رسانه‌ای
۵	دوشنبه ۹۵/۰۵/۱۱	رهبر معظم انقلاب اسلامی	انتقاد رهبر معظم انقلاب از بدعهدی آمریکا در برجام	برجام، به عنوان یک تجربه، بی نتیجه بودن مذاکره با امریکایی‌ها، بدعهدی آنها و ضرورت بی اعتمادی به وعده‌های آمریکا را بار دیگر ثابت کرد و نشان داد راه پیشرفت کشور و بهبود وضع زندگی مردم، توجه به داخل است نه دشمنانی که مدام در منطقه آیا پس از ۶ ماه (از اجرای برجام) هیچ تأثیر ملموسی در زندگی مردم دیده می‌شود؟/ مشکلات معیشتی مردم دغدغه عمیق و مستمر من است/ این مشکلات را که دیگر نمی‌شود با ارتباط با آمریکا و اروپا حل کرد و جهان در حال مانع تراشی برای ایران هستند..	پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری
۶	دوشنبه ۹۵/۰۵/۱۱	حسن روحانی، رئیس جمهوری	اظهارات روحانی درباره برجام و تحریم	وقتی تحریم بود عزت نبود، لذا برجام برای ما عزت آورد، برجام یعنی برداشتن زور و تحمیل؛ یعنی آزاد کردن اراده یک ملت. عزت ما در سایه اراده ملت بوده، اراده ما در سایه سیاست درست و سیاست درست در سایه خردورزی است؛ نه شعاردهی.	باشگاه خبرنگاران
۷	دوشنبه ۹۵/۰۵/۱۱	آیت الله احمد جنتی، دبیر شورای نگهبان قانون اساسی	پایبند نبودن غربی به تعهدات برجامی خود	غربی‌ها حتی به تعهداتی که در توافق هسته‌ای پای آن را امضا کرده‌اند، عمل نمی‌کنند. به بدعهدی‌های غرب در اجرای توافق هسته‌ای واکنش نشان داد. بنده همیشه به غربی‌ها بدبین بوده‌ام و معتقدم غربی‌ها به فکر کلاهبرداری در توافق هسته‌ای هستند..	باشگاه خبرنگاران
۸	دوشنبه ۹۵/۰۵/۱۱	امیر سرتیپ احمد رضا پوردستان، فرمانده نیروی زمینی ارتش	برجام و تلاش برای برهم زدن امنیت کشور	دشمن موضوع برجام را آغاز کرد پس از امضای برجام، تحریم‌ها برطرف می‌شود؛ آنها می‌خواستند با این حرف‌ها امید را در مردم و کشور ایجاد کنند و قصد داشتند وقتی برجام به نتیجه نمی‌رسد و امید مردم برآورده نمی‌شود، ملت را به کف خیابان‌ها بکشانند.	انتخاب
۹	دوشنبه ۹۵/۰۵/۱۱	محمدرضا باهنر، رییس جبهه پیروان خط امام و رهبری	عواید برجام برای منافع ملی	دولت یازدهم دو یا سه برنامه را روی میز گذاشت و آن را دنبال کرد. در موضوع برجام کار خوب و قوی توسط متخصصین صورت گرفت و بحث‌هایی که در این زمینه مطرح می‌شود طبیعی است. ما در برجام ضرر نکردیم بلکه سود بردیم اما علاقه داشتیم سود بیشتری ببریم.	انتخاب

ج - گاه‌شمار اظهارات و ادعاهای مطرح شده از سوی مقامات گروه ۱+۵ و آژانس بین‌المللی اتمی (درباره برجام)

ردیف	تاریخ	مقام بیان‌کننده	موضوع محوری	ادعا یا اظهارات مطرح شده	منبع رسانه‌ای
۱	چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶	جان کربی، سخنگوی وزارت خارجه آمریکا	کنفرانس خبری روزانه وزارت امور خارجه آمریکا	مسئله شهروندان آمریکایی بازداشت شده در ایران هیچ‌گاه از خاطر وزیر خارجه آمریکا بیرون نمی‌رود و در هر دیداری با ظریف، این موضوع مهم حتماً مطرح می‌شود. موضوع بازداشت‌ها همیشه با «ظریف» مطرح می‌شود.	خبرگزاری فارس
۲	چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶	ارل بلومنور، نماینده دموکرات اورگان در کنگره آمریکا	موضوع قرارداد بوئینگ با ایران	این نماینده مجلس آمریکا ضمن انتقاد از مخالفان قرارداد چندین میلیارد دلاری بوئینگ با ایران خواستار گسترش مبادلات تجاری با ایران شد و گفت این قرار داد طی ۱۰ سال آینده ۱۰۰ هزار شغل در آمریکا ایجاد خواهد کرد. وی ادامه داد ما شاهد هستیم که به زودی در ایران انتخابات برگزار خواهد شد و این سیگنال مثبتی برای ما محسوب می‌شود و نشانه تغییر است. این نماینده کنگره تأکید کرد آمریکا در سیاست خود برای بهبود روابط با کوبا نیز دیر اقدام کرد.	خبرگزاری فارس
۳	چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶	سوزان رایس، مشاور امنیت ملی آمریکا	یادداشت رایس درباره همکاری واشنگتن و پکن در توافق هسته‌ای	هدف توافق هسته‌ای ممانعت از دستیابی ایران به سلاح اتمی است.. سالها تلاش فشرده و دیپلماسی اصولی پنج بعلاوه یک منجر به توافقنامه ای شد (برجام) تا به شیوه قابل راستی آزمایشی مانع از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای شود.	باشگاه خبرنگاران جوان
۴	شنبه ۹۵/۰۵/۰۹	دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا	صدور مجوز پرواز موقت هوایماهای ساخت آمریکا به ایران	دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه داری آمریکا مجوزی صادر کرده که به هوایماهای ساخت آمریکا اجازه «توقف موقت» در ایران را می‌دهد. خبرگزاری رویترز نوشته این مجوز به شرکتهای خارجی مانند لوفت هانزا آلمان، ترکیش ایرلاینز و دیگر شرکتهای هوایمایی اجازه میدهد با هوایماهای ساخت آمریکا یا هوایماهای دارای قطعات آمریکایی به ایران پرواز کنند.	خبرگزاری فارس
۵	یکشنبه ۹۵/۰۵/۱۰	فدریکا موگرینی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا	حمایت اتحادیه اروپا از الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی	مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در پی بازگشت هیأت اقتصادی و گمرکی اتحادیه اروپا از تهران با صدور بیانیه‌ای از الحاق جمهوری اسلامی ایران به سازمان جهانی تجارت حمایت کرد. هیأت اتحادیه اروپا که به منظور بررسی راه‌های توسعه همکاری اقتصادی و گمرکی به ایران سفر کرده بود با مسئولان گمرک کشورمان دیدار و گفت‌وگو کرد.	خبر آنلاین

د - رصد روند اجرایی برجام از منظر الزامات نه‌گانه رهبر معظم انقلاب

ردیف	الزامات نه‌گانه رهبر انقلاب	واکنش‌های داخلی	واکنش‌های خارجی	فرایند اجرایی
۱	حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب : ما پیش‌پرداخت‌ها و تعهدات خود را پی‌درپی انجام دادیم و غنی‌سازی ۲۰ درصد، فردو و اراک را تعطیل کردیم، اما طرف مقابل همچنان متوقع است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای خطاب به رئیس سازمان انرژی اتمی کشور تأکید کردند: توقعات طرف مقابل را در زمینه‌ی «الیاف کربن دارای کاربرد در ساخت سانتریفیوژها» و درخصوص «اندازه‌گیری ۳۰۰ کیلو مواد هسته‌ای» مطلقاً قبول نکنید و زیر بار آنها نروید. (دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۹۵/۰۳/۲۵)	-----	-----	مجید تخت روانچی عضو تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای در پاسخ به سوالی دیگری درباره هشدار رهبری به مذاکره‌کنندگان و شخص آقای صالحی که گفتند "توقعات طرف مقابل در زمینه الیاف کربن دارای کاربرد در ساخت سانتریفیوژها و اندازه‌گیری ۳۰۰ کیلو مواد هسته‌ای را مطلقاً قبول نکنید و زیر بار آنها نروید": هر دو موردی که رهبری فرمودند از موارد عمده بحث‌های جاری فنی ماست که با طرف مقابل داریم و به هیچ وجه هم روی این دو موضوع کوتاه نخواهیم آمد. ما به طور حتم ما روی موضع خود بر اساس منطقی که داریم و نظر رهبری می‌ایستیم. (خبرآنلاین چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶)

ردیف	الزامات نه گانه رهبر انقلاب	واکنش‌های داخلی	واکنش‌های خارجی	فرایند اجرایی
۲	ثانیاً: در سراسر دوره هشت‌ساله، وضع هرگونه تحریم در هر سطح و به هر بهانه‌ای (از جمله بهانه‌های تکراری و خودساخته‌ی تروریسم و حقوق بشر) توسط هر یک از کشورهای طرف مذاکرات، نقض برجام محسوب خواهد شد و دولت موظف است طبق بند ۳ مصوبه‌ی مجلس، اقدامهای لازم را انجام دهد و فعالیت‌های برجام را متوقف کند. (چهارشنبه ۹۴/۷/۲۹ پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای)	کمال خرازی رئیس شورای راهبردی روابط خارجی: برجام آنطور که باید و شاید تاکنون اجرا نشده است، طرف مقابل ابزارهایی در اختیار دارد و به شیوه‌هایی مختلف این ابزارها را به کار می‌برد تا برجام به درستی اجرا نشود. (خبرگزاری فارس سه‌شنبه ۹۵/۰۴/۰۵)	بلومبرگ: نتایج اقتصادی ناامیدکننده توافق هسته‌ای برای ایران؛ بلومبرگ به نتایج اقتصادی توافق هسته‌ای ایران پرداخت و نوشت نتایج این توافق برای ایران ناامیدکننده است و در این مدت یک ساله پس از توافق تنها نقطه عطف اقتصاد این کشور فروش بیشتر نفت بوده اما شغل همچنان برای جوانان ایرانی کمیاب است. (خبرگزاری فارس سه‌شنبه ۹۵/۰۴/۰۵)	مجید تخت‌روانچی عضو تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای: مقداری از این مشکلات برمی‌گردد به این‌که تحریم‌های دیگری هم به جز تحریم‌های مرتبط با موضوع هسته‌ای (تحریم‌های اولیه آمریکا) وجود دارد که باعث نگرانی برخی موسسات مالی اروپایی می‌شود که ما هم به آن منتقد هستیم و به آمریکایی‌ها هم این را گفته‌ایم که آنها بر اساس برجام باید فضای لازم را ایجاد کنند تا این نگرانی رفع شود و از دید ما این کار را انجام نمی‌دهند. (ایسنا چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶)

ردیف	محور یا موضوع	حوزه موضوعی	مستند	منبع و تاریخ
۱	برجام زمینه نفوذ را فراهم کرده	مناسبات آژانس و ایران	حجت الاسلام والمسلمین مجتبی ذوالنور، رئیس کمیته هسته‌ای مجلس: در بررسی اجمالی صورت گرفته، مشخص می‌شود که مطلب خاص و جدیدی در این گزارش وجود ندارد و محتوای آن، همان مطالبی است که در گذشته و در میان رسانه‌ها مطرح شده است.. وقتی مطالب محرمانه را در اختیار نامحرم قرار می‌دهیم و به او اعتماد می‌کنیم، این اتفاقات قابل تصور است. هزینه درز اسناد محرمانه هسته‌ای باید افزایش یابد..	باشگاه خبرنگاران سه‌شنبه ۹۵/۰۵/۰۵
۱	برجام گشایش‌های قابل ملاحظه‌ای در حوزه اقتصادی ایجاد کرد	برجام و اقتصاد ایران	رسانه‌های معتبر بین‌المللی به ارزیابی نقاط قوت و اقتصاد ایران در پس‌برجام پرداخته‌اند. از نگاه این نشریات جهش در صادرات نفت، امضای قراردادهای تجاری با شرکت‌های بین‌المللی و کاهش تورم از مهم‌ترین اثرات برجام است. به باور این نشریات، یک سال از به نتیجه رسیدن توافق هسته‌ای گذشته و اقتصاد ایران در دست ترمیم است.	الف چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶
۲	برجام گشایش‌های قابل ملاحظه‌ای در حوزه انرژی ایجاد کرد	اثرات برجام بر حوزه انرژی	محمدباقر نوبخت، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور: رفع تحریم فروش نفت که تا میزان یک میلیون بشکه در روز کاهش یافته بود و برنامه تحریم‌ها تا رساندن این عدد به صفر بود، یکی از موارد گشایش بعد از برجام است که در ماه گذشته توانستیم روزانه ۲ میلیون و ۹۶۸ هزار بشکه نفت صادرات کنیم و بخشی از مطالبات نیز دریافت شد..	الف چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶
۳	برجام زمینه خروج هواپیمایی ایران را از انزوا فراهم آورده	ناوگان هوایی	صدور مجوز پرواز موقت هواپیماهای ساخت آمریکا به ایران دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه داری آمریکا مجوز پرواز هواپیماهای ساخت این کشور به ایران را صادر کرد. دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه داری آمریکا مجوزی صادر کرده که به هواپیماهای ساخت آمریکا اجازه «توقف موقت» در ایران را می‌دهد. خبرگزاری رویترز نوشته این مجوز به شرکت‌های خارجی مانند لوفت هانزا آلمان، ترکیش ایرلاینز و دیگر شرکت‌های هواپیمایی اجازه می‌دهد با هواپیماهای ساخت آمریکا یا هواپیماهای دارای قطعات آمریکایی به ایران پرواز کنند.	خبرگزاری فارس شنبه ۹۵/۰۵/۰۹
۴	برجام ارتقاء جایگاه بین‌المللی ایران را در پی داشته	حمایت اتحادیه اروپا از الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی	فدریکا موگرینی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در پی بازگشت هیأت اقتصادی و گمرکی اتحادیه اروپا از تهران با صدور بیانیه‌ای از الحاق جمهوری اسلامی ایران به سازمان جهانی تجارت حمایت کرد. هیأت اتحادیه اروپا که به منظور بررسی راه‌های توسعه همکاری اقتصادی و گمرکی به ایران سفر کرده بود با مسئولان گمرک کشورمان دیدار و گفت‌وگو کرد..	خبر آنلاین یکشنبه ۹۵/۰۵/۱۰

مهم‌ترین اظهارات و اقدامات مقامات جمهوری اسلامی ایران، آمریکا، اروپا و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پس از برجام؛

« تاکید سخنگوی سازمان انرژی اتمی ایران بر نقش آمریکا در افشای خبر محرمانه آژانس، صدور مجوز پرواز موقت هواپیماهای ساخت آمریکا به ایران، حمایت اتحادیه اروپا از الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی، انتقاد رهبر معظم انقلاب از بدعهدی آمریکا در اجرای تعهدات برجامی خود و سخنان رئیس جمهوری در گفتگوی زنده تلویزیونی درباره تحریم‌ها و برجام » از جمله مهم‌ترین موضوعاتی هستند که در بازه زمانی ۹۵/۰۵/۰۵ تا ۹۵/۰۵/۱۱ در خصوص برجام رسانه‌ای شدند.

۱- هر چند فضای کلی حکم بر خبرهای برجامی این هفته؛ به بهانه بررسی کارنامه یک سالگی برجام؛ اقتصادی بود اما خبرهای غیر اقتصادی هرچند کم شمار نیز بازتاب یافت. « تاکید سخنگوی سازمان انرژی اتمی ایران بر نقش آمریکا در افشای خبر محرمانه آژانس » اولین خبر مهم برجامی این هفته بود. این خبر ادامه بازتاب‌های مربوط به خبر آسوشیتدپرس بود که هفته گذشته در صدر خبرهای بسیاری از خبرگزاری‌های به ویژه خارجی قرار گرفت و در نتیجه واکنش‌های گسترده‌ای هم در پی داشت.^۱ بر این اساس بهروز کمالوندی سخنگوی سازمان انرژی اتمی کشورمان در گفتگو با خبرگزاری‌ها با تاکید بر اینکه این اطلاعات به شکل محرمانه تنها در اختیار آژانس قرار گرفته نتیجه گرفت بنابراین براساس برخی مناسبات و روابط این تنها آمریکاست که می‌توانسته از آن اطلاع کسب کند و در نتیجه آن را افشا کند. وی در این خصوص گفت: مشخصاً دولت آمریکا با توجه به شرایط انتخاباتی که دارد، این اقدامات را انجام می‌دهد. البته آژانس هم برای حفظ اطلاعات محرمانه خود در قراردادها، منشورها و پروتکل‌ها ساز و کار خاص خود را دارد اما این نهاد همچون شورای امنیت تحت تاثیر قدرت‌های سیاسی است.. (باشگاه خبرنگاران شنبه ۹۵/۰۵/۰۹) یادآوری این نکته خالی از لطف نیست که اندکی پس از افشای خبر محرمانه آسوشیتدپرس جمهوری اسلامی ضمن اعتراض، نامه‌ی اعتراضی در این خصوص تهیه کرد..

۲- «صدور مجوز پرواز موقت هواپیماهای ساخت آمریکا به ایران» دیگر خبر مهم برجامی این هفته بود. البته این خبر بیشتر بار اقتصادی دارد ولی بسیار حائز اهمیت است. بنا به گزارش خبرگزاری‌ها: دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا مجوز پرواز هواپیماهای ساخت این کشور به ایران را صادر کرد.. دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا مجوزی صادر کرده که به هواپیماهای ساخت آمریکا اجازه «توقف موقت» در ایران را می‌دهد. خبرگزاری رویترز نوشته این مجوز به شرکت‌های خارجی مانند لوفت هانزا

۱ - در عرصه داخلی محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه در حاشیه کنگره پرسش مهر ۱۶ بدون کتمان این ادعا گفت: همه رسانه‌های دنیا تمام سند را ندیده‌اند تا از افتخاری که دوستان مذاکره کننده ایجاد کردند، باخبر باشند، ولی با این وجود همه رسانه‌ها می‌گویند؛ ایران بعد از ۱۰ سال به سرعت به سمت غنی سازی صنعتی می‌رود... وقتی تمام این سند منتشر شود، مشخص می‌شود ما ظرف ۱۵ سال به کجا خواهیم رسید..(خبرآنلاین سه شنبه ۹۵/۰۴/۲۹) از طرفی باب کورکر، رئیس کمیته روابط خارجی سنای آمریکا در واکنش به افشای سند آسوشیتدپرس نیز گفت: جزئیات این اسناد که من و همکاران خیلی پیش از این به آنها دسترسی داشته ایم از جمله دلایل مخالفت من با توافق اتمی بوده است. بسیاری از ما درباره این موضوع هشدار داده ایم که ایران می‌تواند به تحقیقات خود درباره سانتریفیوژهای پیشرفته ادامه دهد. ایران پس از ده سال و زمانی که بسیاری از محدودیت‌ها پایان پذیرد، می‌تواند توانایی اتمی خود را صنعتی کند.(پایگاه اینترنتی سنای آمریکا چهارشنبه ۹۵/۰۴/۳۰) .. همانطور که با بررسی دقیق مطالب وزیر امور خارجه کشورمان و رئیس کمیته روابط خارجی سنای آمریکا به نظر می‌رسد که این موضوع و اتفاق همانطور که دو ست و دشمن بدان اذعان دارد در راستای منافع جمهوری اسلامی است. بهروز کمالوندی، سخنگوی سازمان انرژی اتمی: امروز، نامه اعتراضی ایران به آژانس انرژی اتمی می‌رود.. البته کل سند بیرون نیامده اما بخش‌هایی از آن منتشر شده که این موضوع حایز اهمیت است؛ نخست حفاظت از اسناد محرمانه کشورهای مختلف است که در اختیار آژانس قرار می‌گیرد و انتظار می‌رود به خوبی از آن نگهداری کند..(خبرگزاری صدا و سیما دوشنبه ۹۵/۰۵/۰۴)

آلمان، ترکیش ایرلاینز و دیگر شرکت‌های هواپیمایی اجازه می‌دهد با هواپیماهای ساخت آمریکا یا هواپیماهای دارای قطعات آمریکایی به ایران پرواز کنند. (خبرگزاری فارس شنبه ۹۵/۰۵/۰۹) این خبر به این معنا است که از این پس هواپیماهایی که در مالکیت آمریکاست ولی توسط دیگر شرکت‌های غیرآمریکایی اجاره شده مجاز به پرواز موقت و نشست و برخاست در ایران هستند. بنا براین به نظر می‌رسد که این مجوز مقدمه‌ای است که در آینده نه چندان دور شاهد اجرایی شدن قرار داد بوئینگ با ایران ایر باشیم و این یعنی شکاف جدی در دیواره تحریم‌ها. دیگر خبر مرتبط با مطلب یادشده در بالا اظهارات انتقادی نماینده دموکرات اورگان است که خبرگزاری‌ها این گونه بازتاب دادند که: این نماینده مجلس آمریکا (ارل بلومنور، نماینده دموکرات اورگان) ضمن انتقاد از مخالفان قرارداد چندین میلیارد دلاری بوئینگ با ایران خواستار گسترش مبادلات تجاری با ایران شد و گفت این قرار داد طی ۱۰ سال آینده ۱۰۰ هزار شغل در آمریکا ایجاد خواهد کرد. وی ادامه داد ما شاهد هستیم که به زودی در ایران انتخابات برگزار خواهد شد و این سیگنال مثبتی برای ما محسوب می‌شود و نشانه تغییر است. (خبرگزاری فارس چهارشنبه ۹۵/۰۵/۰۶)

۳- «انتقاد رهبر معظم انقلاب از بدعهدی آمریکا در اجرای تعهدات برجامی خود» مهمترین خبرِ برجامی این هفته بود. رهبر معظم انقلاب در دیدار با ائمه‌مختلف مردم ضمن انتقاد از بدعهدی آمریکا در مقوله برجام، آن را بیانگر عهد شکنی بودن آمریکا در زمینه‌های مختلف و در نتیجه بی‌فایده بودن مذاکره با واشنگتن دانستند. به گزارش خبرگزاری‌ها معظم له فرمودند: برجام، به عنوان یک تجربه، بی نتیجه بودن مذاکره با آمریکایی‌ها، بدعهدی آنها و ضرورت بی‌اعتمادی به وعده‌های آمریکا را بار دیگر ثابت کرد و نشان داد راه پیشرفت کشور و بهبود وضع زندگی مردم، توجه به داخل است. آیا پس از ۶ ماه (از اجرای برجام) هیچ تأثیر ملموسی در زندگی مردم دیده می‌شود؟ مشکلات معیشتی مردم دغدغه عمیق و مستمر من است/ این مشکلات را که دیگر نمی‌شود با ارتباط با آمریکا و اروپا حل کرد و جهان در حال مانع تراشی برای ایران هستند. (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری دوشنبه ۹۵/۰۵/۱۱)

این بیان یادآور بیانات ایشان در جمع مسئولان و کارگزاران نظام اسلامی است که فرمودند اگر آمریکایی‌ها که مدام می‌گویند برجام را پاره می‌کنیم ما آن را آتش خواهیم زد.. و در پی آن مطلبی که با عنوان «برکات یک نهیب برجامی» نگارش یافت. به نظر می‌رسد منظور از این بیانات که پیش از این رهبری معظم انقلاب بارها از سخت‌کوشی، امانتداری و .. تیم مذاکره کننده تعریف کرده، خدشه به عملکرد آنها نیست بلکه اولاً تأکید بر فریبکار بودن دشمنان به ویژه دولت آمریکاست و در نتیجه ضرورت اتخاذ هوشیاری کامل در برابر آنها ثانیاً: فشار بر آنها و ایجاد موج رسانه‌ای برای گرفتن امتیازات بیشتر از دشمن است..

به هر حال جامع ترین، مانع ترین و مناسبت ترین بیان با اوضاع و احوال ما و دشمن در برجام این است: ما برجام را نقض نمی‌کنیم لکن اگر طرف مقابل نقض کند که الان نامزدهای ریاست جمهوری آمریکا دارند تهدید می‌کنند که برجام را پاره می‌کنیم؛ ما آنرا آتش می‌زنیم.